

JEZDECKÉ ROZHLEDY

Redaktor: Podplukovník gšt. Josef Tacl.

ÚNOR 1937.

Major gšt. Jaroslav Kadanka:

Rychlé jednotky a názory na ně.

Do každé moderní armády pronikla dnes ve větší nebo menší míře motorisace a mechanisace.¹⁾ První z nich zlepšuje strategickou pohyblivost jednotek, aniž mění citelně jejich taktickou kapacitu; naopak druhá zlepšuje zároveň jak strategickou pohyblivost, tak i taktickou kapacitu jednotek. Motorisace se zrodila již před válkou a prošla během války velkolepým vývojem zejména na bojišti západním, kde zasáhla rozhodujícím způsobem do výsledku bitev, počínaje r. 1914 Marnou, r. 1916 Verdunem a konče r. 1918 velkými přesuny strategických záloh, celých divisí. Myšlenka mechanisace se objevila po prvé během světové války v podobě použití tanků a od roku 1925 lze konstatovat horečnou snahu využít ji co nejdříve. Angličané stáli u její kolébky a rovněž oni se postavili v čelo myšlenky jejího dalšího vývoje. K maximálnímu současnému využití obou těchto myšlenek dochází ve vyšších jednotkách novodobého typu v t. zv. rychlých jednotkách.

Názory na jejich organizaci v armádách různých států nejsou jednotné; společná je toliko podstata a důvod, proč se tomuto problému věnuje velká studijní péče a snaha o jich uskutečnění. Lze je hledat v přímé souvislosti s názorem na vyřešení válečného konfliktu, který je všeobecně přijat a který zní: „Nemá-li dojít k absolutnímu vyčerpání obou protivníků, k vyčerpání jak hospodářskému, tak i morálnímu, je nutno válečný konflikt ukončit co nejdříve, co možná ještě dříve, nežli válka vůbec začne.

To znamená, mít možnost zamezit protivníku uskutečnění dvou důležitých přípravných údobí — mobilisace a nástupu, nebo alespoň mít prostředky takové, aby mohl být rychle a rozhodně poražen, podařilo-li se mu mobilisovat a provést nástup. Italský generál Douhet viděl tento prostředek v použití velkých leteckých mas a pokládá tudíž letectví za hlavní zbraň, která válečný konflikt sama rozhodne. Jeho názor nenašel ovšem plného uznání. Byl přijat jen do té míry, že letectvo bude sice mít při řešení novodobého konfliktu značnou úlohu, přes to však, že mu nelze připsat způsoblost, aby jej samo plně rozhodlo. Každá moderní armáda tedy uznává, že bude v budoucnu velmi důležitou složkou vojenských operací, jejichž konečné rozhodnutí padne, ale nikoli ze vzduchu, nýbrž na zemi. Proto se hledá možnost uskutečnit na zemi rozhodný manévr, jehož podmínkou je, jak je přirozené, rychlost a brutalita úderu na citlivém a rozhodujícím operačním směru. Efekt takového úderu je vždy naprosto rozhodující, a hledáme-li pro něj příklad v dějinách, musíme sestoupit do doby, v které palba umožňovala ještě možnost rychlého manévru jezdecka na koních a neznamenal stavidlo jeho nárazové síle, aby potom během pozdější doby zredukovala obojí prakticky na nulu. Je nutno jít v dějinách hodně daleko — pod 16. století, neboť tehdy mušketýr byl již s to

¹⁾ Motorisace je využití motoru k dopravě, mechanisace je využití motorů k boji.

nabít svou zbraň v době potřebné k vypálení šesti salv, takže četa v 6 řadách byla již s to udržovat nepřetržitou palbu. Již válečná technika 16. století začala rozměňovat manévrovací možnosti a nárazovou mohutnost jezdeckva a technika století 19. a 20. dělá nad klasickou předválečnou formou jezdeckva a jeho bojovou doktrinou definitivní kříž. Taktické zásady jsou však věčné a neměnné; mění se jen způsob, kterým lze je uvést v život, a ten je pod diktátem vývoje. Nikoli snad jenom vývoje techniky a vynálezů čistě vojenských, nýbrž i vývoje a vynálezů sociálních. Tak na př. lékaři, kteří pracovali v oboru serologie, nevěnovali jistě tomuto odvětví péči proto, aby za války mělo svou určitou úlohu, nýbrž podkladem jejich snahy bylo hledisko sociální a hledisko humanity. A přece tento vynález, u jehož kolébky nebyl ani záblesk myšlenky na jeho použití ve válce, změnil její tvářnost víc než na př. vynález rychlopalného děla. Její aplikace pro účely vojenské dovolila udržet milionové armády, ačkoli zřídka kdy byly zdravotní a životní podmínky bojovníků tak těžké jako právě ve válce světové. A přece byly potlačeny epidemie, které dříve způsobily často větší ztráty než boj sám. A právě tyto milionové armády vtiskují světové válce její ráz a mění tvářnost této války proti váлкám dřívějším. Přes to ani světová válka nezvrátila nic na věčné platných zásadách taktických. Zaslужuje tedy pozornosti článek „Réflexions sur l'emploi de la cavalerie blindée“²⁾, kde autor probírá tři klasické bitvy, v kterých jezdeckvo zasáhlo rozhodujícím způsobem — Cannae (porážka konsula Varrona Hannibalem), Zama (porážka Hannibalova Scipionem) a Rocroy 1643 vítězství Duc d'Enghien nad Španěly. Autor dochází k závěru, že podstata možnosti uskutečnit vítězství tak rozhodné, s jakým se shledáváme v těchto třech bitvách, je stále stejná a že se jen prostředky změnily. Žádá tudíž, aby armáda, která s ním chce počítat, vyhověla dvěma základním podmínkám: 1. aby měla četnější mechanisované jednotky než protivník a 2. aby byla hodnotně vybavena pro boj proti mechanisovaným jednotkám.

Vývody tohoto velmi zajímavě psaného článku se nikterak neodchylují od oficiálních zásad a snah všeobecně platných v každé moderní armádě, které, jak bylo již řečeno, jsou v přímé souvislosti se všeobecně platným názorem na vyřešení novodobého konfliktu, jehož charakteristikou má být možnost uskutečnit rychlý a brutální nápor. Názor na organizaci složek pozemní armády, které zde mají mít hlavní úlohu, nebyl však jednotný a procházel určitými etapami vývoje. V Německu vidíme do roku 1934 názor na tyto „rychlé jednotky“³⁾ založený na basi hipické a ve veškeré odborné literatuře té doby se shledáváme s úvahami a pojednáními, řešícími tuto otázku na řečené basi. Od roku 1934 se však od tohoto názoru úplně odvrátili a rychlé jednotky formují na zcela jiné basi, na basi motoricko-mechanické, o níž bude později řeč. Názor opačný, který hledal vyřešení těchto jednotek na basi čistě mechanické, nacházíme v Anglii. V literatuře té doby (od roku 1925—1934) nacházíme myšlenky rozvíjené často se značnou dávkou fantazie — na př. v dílech gen. Fullera (bývalého šéfa štábu Tank-Corps) nebo generála Pile (dřívější šéf mechanisace ve War Office [v ministerstvu války]). Avšak jakési oficiální hledisko nacházíme shrnuto v díle generála Sira F. Maurice (přednosty operačního oddělení HV. za války) o „Britské strategii“⁴⁾

²⁾ Revue de Cavalerie, Juillet — Aout 1936.

³⁾ Do češtiny přeloženo mjr. gšt. Andreasem.

zejména v předmluvě, napsané Sirem Georgem Milnem, který byl po osm let náčelníkem hlavního štábu britské armády:

„Víra v efekt nárazu jest oprávněná. Zklamání tkví jen v té okolnosti, že jezdeckto nemá již prostředků, aby svou víru uvedlo v život. Avšak nyní máme opět prostředky, které nám umožní, abychom živili opět pohyblivou nárazovou sílu. Použijeme opět starých method, avšak s novými prostředky. Motor nahradil téměř úplně koně jako prostředek dopravy a my jej přizpůsobíme taktickému použití v bitvě. Budeme se snažit, abychom ho použili tak, jako kdysi Cromvell a Friedrich použili koně.“ To bylo napsáno r. 1929.

Toto hledisko nacházíme rovněž v Polním řadě vydaném tohoto roku, z kterého vysvítá, že anglická doktrína byla založena z velké části na principu: „vrátit motorem pohyblivé jednotce její dřívější nárazovou kapacitu“.

Ve smyslu těchto názorů vidíme od roku 1925 státi Angličany v předí organisace a mechanického hnutí, vidíme je konat četné velmi nákladné pokusy. Až do roku 1933 vidíme, že se v jejich každoročních manévrech objevuje pokusná mechanická brigáda, a roku 1934 docházejí k jakési definitivní organisaci tankové brigády, která působí na manévrech tohoto roku. Charakteristikou této jednotky jest:

1) Je to čistě mechanická jednotka, která nemá organickou péchotu. Je tedy úplně homogenní a má organicky všechnu ÚV., aby mohla vést akci od počátku do konce:

průzkumná vozidla (lehké tanky),
útočné prostředky { tanky střední,
 { tanky podpory,
prostředky OPÚV.

2) Lze jí snadno velet — její početní stav je asi 150 důstojníků, 1500 mužů, asi 250 vozidel v bojovém sledu a 150 vozidel trénu. Četná technická pojítka (radiotelegrafie a telefonie) umožňují snadné velení i na značnou vzdálenost.

3) Je málo zranitelná nepřátelským letectvem.

4) Je způsobila rychle vejíti v akci, dík decentralisaci prostředků až do stupně smíšené rot, která má všechny typy ÚV. nutné k vyřešení úkolu (ÚV. průzkumovou, bojovou).

5) Její okruh činnosti je značný — průměrně 150 mil = 240 km.

6) Její pružnost je velmi uspokojivá vzhledem k její nikterak nepřijaté náročnosti na prostor a k její průměrné manévrovací rychlosti terénem, která podle zkušeností z manévru z roku 1934 je 15—18 km/hod.

Všechna vozidla jsou terénní, avšak přes to její výkonnost je na terénu značně závislá. Dosáhne jí v terénu, kde není velkých terénních zářezů, množství terénních parcel, možností skrytů pro zbraně proti ÚV., vodních toků a nepříznivé půdy, neboť terén takového rázu je pro ni obávaným nepřítelem, redukcujícím její výkonnost na nejmenší míru. Slovem strategická pohyblivost anglické tankové brigády z r. 1934 je značná, její pohyblivost taktická je funkcí terénu, na který je velmi citlivá.

O mohutnosti ofensivní není sporu. Projevuje se okamžitostí mohutného nárazu a zdá se, že šířková kapacita útoku této brigády jest asi 3—4 km s tanky ve 2 sledech. Možnost defenzivní byla předmětem mnohých diskusí. Jest jasné, že tato brigáda nemůže udržet terén tím,

že utvoří frontu, a to je podle jednoho názoru velká slabina. Názor druhý však tvrdí, že není potřebí vytvořit frontu k udržení terénu, že to lze uskutečnit také tím, je-li tu prostředek, který drží nepřitele pod stálou hrozbou protiútoků, čímž mu zamezí vkročit na zájmový terén. Závěrem lze říci, že Angličané dospěli roku 1934 k vytvoření rychlé jednotky úplně mechanisované bez organického sledu podpory a obsazení, jednotky velmi pohyblivé, s tím však omezením, že je velmi citlivá na terén, jednotky mající v určitém terénu pozoruhodnou mohutnost ofensivní, projevující se v okamžicích nárazu, avšak jednotky, jejíž možnosti defenzivní schopnost je velmi sporná. Reorganisace britské armády⁴⁾ právě tak jako četné pokusy s motorisovanými eskadronami, analogickými francouzským „dragons portés“, naznačují však, že Britové nemíní zůstat při rychlých jednotkách čistě mechanisovaných, nýbrž že se kloní k názoru, blízcímu se názoru na organizaci rychlých jednotek, platnému částečně ve Francii a Německu, t. j. vybudovat tyto jednotky na basi mechanicko-motorické. Zdá se, že spějí k tomu, aby vytvořili 1 rychlou divisi, skládající se ze 2 mechanisovaných brigád jezdeckých, z nichž každá by byla složena ze 2 pluků, a to z jednoho pluku motorisovaného jezdeckta a z jednoho pluku lehkých tanků. Jezdecká brigáda, která je posádkou v Egyptě, bude přeměněna na mechanisovanou jednotku, složenou z pluku obrněných aut, z pluku motorisovaného jezdeckta a z pluku lehkých tanků. Vidíme, že žádná z těchto jednotek není již postavena na čistě mechanisované basi, jako tomu bylo roku 1934.

Francouzi, právě tak jako Angličané, uznávali vždy velkou důležitost hodnotného vyřešení problému motorisace a mechanisace, tím spíše, že již za války obojího v značné míře a s úspěchem používali. Jestliže tedy konstatujeme určité opoždění co do doby, která byla věnována seriosnímu a intensivnímu studiu této otázky ve Francii (asi od doby 5 let), nemůžeme tuto okolnost připsati na vrub snad přehlédnutí nebo nezájmu o tuto otázku, nýbrž na vrub okolností zcela jiných, na které vojenská správa neměla vlivu (politika, finance). Myšlenky motorisace a mechanisace s hlediska vytvoření rychlých jednotek byly tam uvedeny v život v organizaci rychlé jednotky r. 1932 (Division de Cavalerie type 1932). Je to rychlá jednotka organizovaná na basi hipicko-mechanicko-motorické, tedy markantně nehomogenní. Skládá se jednak ze složky čistě jezdecké (z 1 jezdecké brigády) a ze složky motoricko-mechanické (z 1 brigády motorisované), ve které vidíme jednak jezdeckto na autech, jednak obrněná auta. Kromě toho má tato vyšší jednotka ovšem dělostřelectvo, ženisty a letectvo. Dělostřelectvo není rovněž homogenní, nýbrž hypické a část motorisovaná. Její charakteristika bude podrobně podána při srovnání s charakteristikou jednotky jiného typu, ke které Francouzi též dospěli. Buď však uvedeno ihned, že jedním rysem této jednotky je velmi redukováná strategická pohyblivost a malá ofensivní mohutnost. Z toho plyne, že by pro posílání, vyžadující právě velkého okruhu činnosti a velké ofensivní mohutnosti, nebyla její výkonnost dostatečná. Byly ovšem názory, že by ji bylo možno v tom případě zesílit příslušnými posilovými prostředky (dělostřelectvem, tanky, aut. kulomety atd.), takže by pak její vybavení bylo v souladu s posláním provést dalekou akci. Zvítězil však názor druhý, který tvrdil, že každá improvisace nese zárodek neúspěchu a že nutno k těmto účelům vybudovat jednotku

⁴⁾ Cavalry Journal, duben 1936.

organickou již a priori, která by nevýhody jezdecké divise typu 1932 pro akce velkého výkvyv odstranila. Dospívá se tak tudíž asi roku 1935 k vytvoření rychlé jednotky na basi čistě motoricko-mechanické, t. zv. D. L. M.⁵⁾ V její organizaci vidíme tyto složky: motorický převěždný oddíl složený z motocyklstů a obrněných aut, tankovu brigádu, brigádu motorisované pěchoty, dělostřelectvo, ženisty a letectvo. Proporce mezi prvky motorickými a mechanickými usměřňuje způsob jejího použití. Je nutno, aby velitel této jednotky mohl co nejlépe přizpůsobit své prostředky a potřeby dané situaci terénu a úkolu. Pro zprávy má svůj převěždný oddíl, pro svůj manévr má v motorisované pěchotě prostředek: 1) držet významné terénní linie na široké frontě, 2) vázati nepřítele, 3) ohodnotit dotyk. V brigádě tanků má možnost buď: a) vybavit taktické skupiny vhodným poměrem sil mezi ŮV. pro průzkum a boj, b) utvořit si pohyblivou a nutnou zálohu, nebo c) vésti rychle hromadnou akci. Jsou to tedy jednotky čistě a u t o m o b i l i s o v a n é, které se v určitých věcech blíží mechanisované anglické brigádě z roku 1934, avšak zásadní rozdíl je zde v tom, že má organický značně silný pěchotní sled. A právě tato okolnost charakterisuje francouzský názor na tvoření rychlých jednotek typu motoricko-mechanického. Jinak vidíme, že se v názoru na utvoření rychlých jednotek vůbec přiklonili k vyřešení střední cesty. Mají dva typy rychlých jednotek a počítají s jich použitím v tom smyslu, že svěří rychlým jednotkám typu 1932 úkoly, vyžadující více pružnosti než síly, úkoly více defensivní (kryt), úkoly v terénu nesnadném, vyžadujícím velkou schopnost prosakovací. Naproti tomu úkoly velkého okruhu činnosti, vyžadující rychlosti a brutality náporu, úkoly v terénu otevřeném jsou počítány pro rychlé jednotky typu 1935.

Úhrnem do roku 1935 konstatujeme značný rozdíl v názorech Britů a Francouzů na rychlé jednotky. Odkud tento rozdíl? Nutno si uvědomit, že každý stát tvoří svou armádu, která odpovídá jeho mentalitě, zeměpisným podmínkám a jeho politice. Pro Angličany je válka posledním politickým a státním aktem, který má být výhodný a prospěšný. Není-li naděje, je bezcenné k ní se utíkat. Poslední válka 1914—1918, vedená a vybojovaná v její formě, je pro Angličany válkou ruiny, válkou se sporným a neurčitým výsledkem — válkou absurdní! K tomu přistupuje ještě okolnost, že zavedení všeobecné branné povinnosti bylo pro ně vpravdě revolucí. Proto horečná snaha zamezit stabilizační válku a mít rychlé jednotky s velkou kapacitou nárazu, snaha zrcadlící se v duchu anglického Polního řádu z r. 1929. Snaha ta je přijata s nadšením, neboť její uskutečnění dovolí a je v souladu s anglickou politikou, organisovat armádu s restringovanými počty, složenou jediné z vojáků z povolání, armádu snadno převoznou na lodích. A takto složená armáda, tato esence ofensivní mohutnosti, snadno převozná bude moci přispět na pomoc spojenci, o kterého má Anglie zájem, v nejkratším čase a za nejmenších ztrát. Fuller nazývá mechanisovanou armádu pumpou, která může uhasit ohniska konfliktu v zárodku. „Dovolí nám,“ praví, „podat našemu spojenci pomocnou ruku, díky armádě málo početné, ale za to mohutné, armádě typu, kterou on si asi nebude moci vybudovat.“ Tato snaha nahradit kvantitu kvalitou má ovšem značnou slabinu v svém provedení. Kvantita padá v každé válce na váhu — o tom nelze pochybovat. Domnívat se opak by bylo omylem. Každý stát vykoná pro svou

⁵⁾ Division légère mécanique.

bezpečnost vše, co je možné, jen tenkrát, předvídá-li použití veškerých zdrojů, které mu země poskytuje k vyřešení válečného konfliktu. Velká Británie by byla daleko tohoto úsilí, i kdyby všechny své divise mechanisovala.

Dříve nežli si ujasníme francouzský názor, musíme si uvědomit charakteristiku rychlých jednotek obou typů, které vytvořili Francouze, takže nám zřetelně vyniknou rozdíly mezi oběma, což je podkladem pro pochopení oprávněnosti francouzského názoru.

Srovnáme oba typy s těchto hledisk:

1) S hlediska strategické pohyblivosti: Okruh činnosti rychlé jednotky typu 1932 (valných sil) je závislý na možnosti koně a jeví se nám tedy ciferně asi 100 km ve 24 hodinách a 200 km asi ve 3 dnech, přes to, že se při předeslání motorisované brigády ovšem zvětší, právě tak jako se ušíší její zahajovací akce. Naproti tomu denní okruh činnosti rychlé jednotky typu 1935 dosahuje na silnicích na 200—250 km a její střední manévrovací schopnost v snadném terénu je vždy větší než hipomobilních jednotek.

2) Taktická pohyblivost jednotky typu 1932 jest úplná, díky její velké prosakovací schopnosti, naproti tomu u typu 1936 je velmi rozdílná podle terénu.

3) Ofensivní schopnost u rychlé jednotky typu 1932 zůstává na basi pěšího bojovníka, podporovaného dělostřelectvem a tanky, při čemž přítomnost motorisované brigády dává možnost význačné akce do boku, týlu nebo do vzniklé mezery. Poněvadž však máme zde v celku málo dělostřelectva a tudíž i omezenou možnost podpory, záleží ofensivní schopnost této jednotky více v možnosti manévru než nárazu. U rychlé jednotky typu 1935 záleží tato schopnost v nárazu tankové brigády, kterou je diktována. Množství tanků je zde kalkulací jednotkou útoku, nikoli pěchota, která tvoří v útočném seskupení jen obsazovací sled. Jednotka typu 1935 má možnost útočit na frontě 2—3 km s tanky v několika sledech (sled průzkumný, útočný, čistící).

4) Defensivní schopnost u rychlé jednotky typu 1932 je značná. Může se projevit na frontě 8—12 km, a pokud jde o ústupový manévru, jest jeho charakteristikou u této jednotky, že hlavní akce probíhá před ústupovými postaveními, která musí dát nepříteli dojem, že mohou být vzata jen po soustředění prostředků, jejímž náporu se jednotka vyhne ústupem na postavení druhé. Defensivní schopnost rychlé jednotky typu 1935 je menší. Záleží ve 4 praporech s 3 dělostřeleckými oddíly a v ofensivním elementu reprezentovaném tankovou brigádou. Při ústupovém boji neodehrává se tedy hlavní akce před ústupovými postaveními, nýbrž mezi nimi v podobě protiúderů tankových jednotek, vedených jak veliteli skupin, tak i podle okolností v rámci celku podle dispozic velitele rychlé jednotky.

Po ujasnění charakteristiky rychlých jednotek obou typů, které se vyskytují ve Francii, pochopíme nyní spíše názor, který vedl Francouze k tomuto řešení. Názor Britů, vytvořit mechanisací zbraň nárazu, je pokládán i u nich za naprosto správný. V jejich názorech nacházíme též plný souhlas s myšlenkou, že jedině motor může dát rychlé jednotce velký okruh činnosti a mohutnost ofensivní. Nacházíme v nich také souhlas s tím, že mechanisované jednotce je dána přednost před jednotkou hipickou, kromě akcí v určitém terénu

— vidíme však již určitý dodatek speciálně zdůrazněný, a to „jen pokud jde o ofensivní akci“. V politice Francouzů, kteří poznali dvakráte tíhu invase, přichází však důrazně k uplatnění myšlenka zachování půdy a nesouhlasí tedy s tím, vybudovat si jednotky schopné akce jen v určitém terénu a jen velkého okruhu činnosti. Takových jednotek se ovšem úplně nezříkají — naopak v jejich koncepci o vedení novodobého konfliktu oceňují hodnotu takové rychlé a mohutné síly nárazu a trvají na jejím zavedení. Avšak právě tak trvají na tom, aby v oblasti taktických akcí měli jednotku, jejíž výkonnost se dobře uplatňuje v držení terénu, krytu a ucpání trhlin fronty. Mimoto usuzují, že motorisace a mechanisace má své meze, určené různými činiteli, jako na př. finanční možnosti. Mechanisované jednotky jsou drahé, nejen s hlediska materiálu, nýbrž i personálu, vzhledem k obtížnosti výcviku. Vyžadují tedy buď armády námezdné, nebo alespoň s dlouhou službou přesecení. Právě tato schopnost, která favorisuje rozvoj motomechanisace u Angličanů, je pro Francouze značné stavidlo.

Německý názor na rychlé jednotky spočívá na basi motoricko-mechanické. Nacházíme je tam ve formě „Panzerdivisionen“, z nichž každá je založena na obdobném principu jako francouzská rychlá jednotka 1935. Vidíme tam M. P. O., založené rovněž na kombinaci OA. s motocyklisty. Nacházíme tam tankovou brigádu, avšak asi s dvojnásobným počtem tanků, než tomu jest u rychlých jednotek typu 1935. Vidíme tam rovněž motorisovanou brigádu, avšak s dvěma prapory na autech a jedním praporem motocyklistů. Ostatní prostředky, jako dělostřelectvo, DOPL., OPÚV., letectvo, atd. jsou tam ovšem zastoupeny v náležité proporcii. U této organisace, jejíž základní myšlenka — soustředit v ní jak prvek nárazu, tak i obsazení — se shoduje s názorem francouzským na motomechanickou jednotku, zajímavé je však ono velké množství tanků. Má tedy hodně společného s názorem anglickým do r. 1935, neboť její organisace ukazuje jasně, že je myšlena pro úkoly, kde jde o prudkou brutální ofensivní akci.

Praktických zkušeností s rychlými jednotkami, zejména s oněmi, které jsou založeny na basi čistě mechanické nebo motoricko-mechanické, nemá žádný stát, právě tak jako s použitím velkých leteckých mas. Všichni jsou si zajedno v tom, že je třeba využít předností, které nám poskytuje motor; názory se však různí, jde-li o stanovení podmínek taktického nebo strategického užití motorového vozidla a o organisaci, která nejlépe vyhoví podmínkám tohoto užití. Rozpory jsou v odlišných názorech na to, co je dnes možno od mechanického vozidla očekávat v mezi výkonnosti, která je kladena někde výše, někde níže a v otázce jeho způsobilosti k samostatné činnosti. Dalším důvodem rozporu a patrně hlavním jsou, jak již naznačeno, specifické podmínky té neb oné armády. Viděli jsme to na uvedeném příkladě armády britské a názoru francouzského a pochopíme tudíž také, že se v Rusku a ve Spojených státech objevují názory opět odlišné, kde, pokud jde o tanky, se jeví sklon obětovat ochranu rychlosti, právě tak jako odlišné názory, pokud jde o použití jednotek mechanických vzhledem k rozdílné povaze válčíst obou států, charakterisující se proti válčístům střední Evropy volnými širokými prostory. Jeť vskutku nesporným faktem, že použití motorisace a zejména mechanisace právě tak jako organisace rychlých jednotek, postavených na této basi, musí být především přizpůsobeno podmínkám vlastním každému státu. V hru-

bých rysech se však počítá všeobecně, že rychlé jednotky najdou použití v níže uvedených úkolech ve větší nebo menší míře, která odpovídá jejich charakteru a výkonnosti. Jsou to především zvědy, kde se u rychlé jednotky motomechanické počítá s šířkovou kapacitou asi 40—60 km, u jednotky druhého typu asi s 30—40 km. Další použití se vidí v úkolu zajištění, ať již v operaci krytové, buď jako mohutně pohyblivé zálohy, nebo i v udržení určitého úseku. S úkolem tím se počítá zejména v průběhu operací, kde může být dán ve formě buď a) krýt strategický manévru, nebo b) krýt křídla. V prvním případě je často v zájmu manévru jistit postup vyšších jednotek, které jej mají provést až do prostorů, které slouží jako základna k jeho rozvinutí a nevydali je risiku střetného boje. Rychlá jednotka — zejména motomechanisovaná, mající rychlost, pohyblivost a možnosti ofensivní, má být povolána k tomu, aby zachytila východiska nutná k tomuto manévru, po případě je získala. V druhém případě půjde většinou o to, získat prostor potřebný k provedení pružné obrany, po které pak následuje dočasná obrana. Další a velmi důležité uplatnění se vidí v spolupráci v bitvě s a) jak ofensivní, tak defenzivní. Účast ta ponese vždy charakter náhlosti a mohutnosti a má vyvolat vždy u nepřítele překvapení. V ofensivní bitvě se projeví spolupráce především jako náhlá, překvapující a brutální akce do boku nebo týlu, nebo jako využití úspěchu po průlomu. V akci defenzivní se počítá s touto jednotkou zprvu jako se zálohou, s předvídaným úkolem intervence v zájmovém prostoru buď a) obnovit kontinuitu fronty nebo b) zachytit nepřátelský obchvatný manévru. Konečně je rychlá jednotka předem určena k speciálním operacím, žádajícím především rychlost a brutalitu náporu — nájezd, raid. A to jak během operací, tak i zejména v jejich počátku, kdy spolu s velkými leteckými masami mají být povolány k tomu, aby s překvapením a rychlou brutální akcí vnikly na nepřátelské území, přetaly jeho vitální tepny (komunikační uzly, doly, průmyslová střediska atd.), rušily mobilisaci a nástup a terorizováním občanstva ubily morálku nutnou k odhodlání vést konflikt až do konce.

Do jaké míry rychlé jednotky tyto úkoly splní, o tom, jak řečeno, není zkušenosti, právě tak jako se spolupráci jejich s letectvem. Vše jsou jen dohady a kombinace, neboť rychlé jednotky jsou teprve na počátku pokusů velmi mladého data, a to nutí k velké opatrnosti v úsudku. Nutno si dobře uvědomit, že organizace a způsob použití jsou pod velkým vlivem vývoje techniky a že tudíž, ačkoli se nynější organizace rychlých jednotek zdá dosti harmonickou, nelze ji pokládat z uvedeného důvodu za definitivní. Proto musíme velmi vítat ony záblesky skutečně praktických zkušeností, které nám dává válka habešská. Velkým omylem by bylo usuzovat na výkonnost těchto jednotek podle války ve Španělsku, a to z toho jednoduchého důvodu, že tam prostě nejsou. ÚV., která tam je, jsou tanky společně pracující s pěchotou a jedině s tohoto hlediska bychom mohli na španělském bojišti hledat zkušenosti. Jinak je tomu, pokud jde o bojiště habešské, kde velkých motomechanických svazů skutečně použito bylo. Jest ovšem nesporné, že nelze promítnout na evropské bojiště taktické zkušenosti z typické koloniální války habešské. Naproti tomu však z ní získáme hodnotné zkušenosti a poučky, pokud jde o hledisko technické a otázku výkonnosti a možnosti materiálu. Jako pramen máme knihu maršála Emilia de Bona⁶⁾, z které vidíme jasně, jak po-

⁶⁾ Die Vorbereitungen und die ersten Operationen zur Eroberung Abessinien. (Beck'sche Verlagsbuchhandlung München.)

drobně bylo celé tažení připraveno a že počáteční zdánlivá vojenská neaktivita Italů, znamenala ve skutečnosti horečné úsilí o vybudování operačních základů a nezbytných komunikací. Maršál Badoglio, další vůdčí osobnost habešského tažení, hlásal zásadu: „Je nutno dříve dát 2000 ran motykou než jednu ránu z pušky.“ Tou větou výstižně charakterizuje důležitost, kterou připisuje komunikacím pro motorisované jednotky, kterých plně využívá. Jeho přesvědčením je, že komunikační síť zůstává stále hlavním činitelem pro každý manévr, přes rostoucí používání terénních vozů. Nepodniká sebe menší akci, dokud nemá zajištěnou dobrou komunikační síť, a k jejímu uskutečnění usměrňuje vždy největší úsilí. Typickým příkladem je stavba silnice z Quoramu do Dessie na vzdálenost 80 km. Pracovalo na ní mužstvo celého sboru, i s personálem zdravotnické služby. Názor maršálův se ukázal správným, a můžeme proto v tomto tažení vidět praktické potvrzení oprávněnosti názoru, že hodnota silniční sítě je základní podmínkou, abychom dosáhli od rychlých jednotek plné výkonnosti — i když jde v nich o široké použití terénních vozidel. Nelze se totiž dívat na operace rychlých jednotek jen v úzkém smyslu slova, musíme si uvědomit, že jejich rychlost, hodnota a konečně možnost jich provedení vůbec závisí velmi značně na tom, co v týlu zajišťuje mohutnost a spojitost operací (zásobování, dílny, atd.). A to vše závisí na komunikační síti. Stát, který podporuje rozvoj mechanisace, má však chudou komunikační síť — může podle mého názoru — zmírnit sice nevýhody z ní plynoucí, avšak jen v omezené míře. Na příklad Rusko.

Po upravení komunikačních základů začali Italové operace, jichž se účastnily motorisované jednotky, a to v míře značné. Tak zejména okupace Addis Abeby představuje dosud největší využití motoru vůbec. Na 1600 autech přepraveno 25.000 mužů, zajišťovaných obrněnými vozidly a 150 letadly, která jim poskytovala nejen zajištění taktické, ale i materiální. Uvádí se případ, kdy dokonce celá dílna byla dodána vzdušnou cestou. Tato obrovská kolona začala svůj pohyb v jediném proudu 26/IV a dosáhla cíle 5/V nenarazivši na žádný odpor. A z toho důvodu je nutno se dívat na habešskou válku jako na pokusné pole, z kterého můžeme čerpat zkušenosti a závěry, pokud jde o technickou stránku materiálu, ale nemůžeme vzít za bernou minci zkušenosti s hlediska taktického. Jedno jest jisté: a) bez dobrých komunikačních základů nelze počítat s plnou výkonností motomechanisovaných jednotek a b) tyto jednotky se neobejdou bez spolupráce početně silného letectva.

Uvažujeme-li o motorisaci s našeho hlediska, musíme mít na zřeteli, že rozvoj je pod vlivem různých činitelů, jimiž jsou hlavně: potenciál výroby železa a ocele, zásobování pohonnými hmotami, silniční síť a automobilový park v míru. Pokud jde o pohonné látky, musí být tedy učiněna opatření pro dovoz nafty, t. j. zajištěny náležité zdroje nákupní a materiál pro převoz (železniční cisterny, automobilový park). Pokud jde o silniční síť, bylo již poukázáno na její důležitost a zdůrazňujeme ještě jednou, že i široké použití motorisovaných jednotek, které mají buď samá nebo z velké části motorisovaná vozidla, nelze si myslit v krajině s chudou silniční sítí. Československá silniční síť je asi 70.000 km (všechny druhy silnic). Konečně třetí složka — civilní automobilní park — je věc velmi závažná, neboť na něm závisí z valné části rozvoj motorisace v armádě. Podle statistiky z r. 1935 má Československo asi 121.602 automobilních vozidel (88.300 osob-

ních, 29.300 nákladních, 4000 autobusů a asi 60.000 motocyklů). Je nutno podporovat výrobu těch typů, které vyhovují vojenské správě, neboli je nutno, aby výroba byla usměrňována k typisaci. To dělá každý stát, zejména Německo nebo Francie, kde do té doby, dokud nebylo dosaženo určitého počtu vozidel, byla podporována výroba a používání vozidel zvláštními přemii. Bylo to opatření jistě velmi účinné a neminulo se s výsledkem. Je nutno, aby se opatřeními podobného rázu zvýšil i u nás počet mírových vozidel, a je v zájmu státu, aby rozumnými nařízeními hospodářského a finančního rázu usměrnil výrobu zejména na možnost použití pohonných látek náhradních (generátorový plyn). Je v zájmu brannosti vyřešit všechny tyto okolnosti co nejpečlivěji, neboť otázka, zda naše armáda potřebuje motomechanisovaných jednotek, je mimo debatu. Poněvadž vůdčí vůle naší politiky je zachovat národní existenci v dosavadní zeměpisné i státní formě, jde zde o udržení a zachování země a máme tedy z důvodů rozebraných během tohoto pojednání zájem především na motomechanisovaných jednotkách na hipicko-motomechanické basi. Poněvadž však při obraně našich hranic třeba mít na zřeteli jejich značnou délku, není sporu o tom, že nutno uvažovat o uskutečnění operativních přesunů mohutných záloh. Tyto zálohy musí mít velkou ofensivní schopnost, aby se vlastní obranný manévř vyjádřil v mohutném protiútku do kritického prostoru. Proto máme také zájem na tom, abychom organizovali rychlé jednotky i na motomechanické basi a pokračovali stále v budování a zlepšování naší komunikační sítě, zejména v lichoběžníku Šumperk—Chomutov—Plzeň—Znojmo—Žilina—Šumperk.

Major vet. Dr. Vladimír Chládek:

Péče o koně v poli.

Úvod.

Hlavním účelem mírové služby vojenské je příprava na službu v poli. Při tom nutno přihlížet k zkušenostem, získaným v minulých válkách, ale též k možnostem budoucí války; jinak by měl pravdu americký vtip, označující mírový výcvik za přípravu na minulou válku. V míru ovšem nejsou splněny nejlepší podmínky k důkladnému studiu polní služby. Je-li nejlepší školou život, je nejlepší školou vojáka válka. Proto nesmí mírový výcvik být šablonou, která by překážela tomu, abychom se v poli rychle a správně přizpůsobili novým potřebám a poměrům. Jen ten má naději na úspěch, kdo se z maličkostí dovede naučit dříve, než mu vznikne vážná škoda a než jeho odpůrce využije jeho překvapení. S překvapením nutno počítat, a proto nelze se v míru připravit na všechny obtíže války. Důležité však je, aby se voják v míru naučil zdolávat překážky. Překážka smí být vojákovi jen povzbuzením k zvýšení jeho úsilí. Vůlí zvítězit a snahou přispět k vítězství ze všech sil musí být prodehnut každý voják, ať je na kterémkoli místě. V míru lze jen uvažovat o možnostech příští války, hledat pro ně vhodná řešení a upravit podle toho výcvik. Účel mírové služby je ohrožován vrozeným sklonem člověka k mechanisaci duševní činnosti. Té se má voják bránit vždy a všude. Co vyhovuje v míru, může být v poli